

НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

МОЗАЇКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Збірник
наукових праць

Випуск 1

2025

Міністерство освіти і науки України

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв

Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту

МОЗАЇКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Випуск 1

Ніжин – 2025

УДК 373.3(082)

М74

Рекомендовано Вченою радою

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

(НДУ ім. М. Гоголя)

Протокол № 9 від 27.02.2025 р.

Редакційна колегія:

Білоусова Н. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту НДУ ім. Миколи Гоголя;

Вдовенко І. С. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту НДУ ім. Миколи Гоголя;

Лосєва Н. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту НДУ ім. Миколи Гоголя;

Філоненко О. С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту НДУ ім. Миколи Гоголя.

М 74 Мозаїка початкової освіти: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи», 26.02.25, м. Ніжин. Випуск 1 / за заг. ред. Білоусової Н. В., Філоненко О. С. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. 299 с.

У збірнику друкуються тези наукового характеру та дискусійні публікації з професійної тематики, у яких відображені результати роздумів, міркувань, наукових пошуків вітчизняних та зарубіжних науковців, керівників та вчителів закладів освіти присвячені дослідженню актуальних проблем змісту початкової освіти.

Збірник видано в авторській редакції мовою оригіналу. За точність викладеного матеріалу, достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

УДК 373.3(082)

ЗМІСТ

Акімова О. М. Складові елементи інклюзивної компетентності вчителя початкових класів.....	8
Аніщук А. М. Використання діяльнісного підходу у забезпеченні освітнього процесу дошкільної та початкової освіти.....	11
Бабакіна О. О. Формування фахових компетентностей у майбутніх учителів початкових класів до роботи в інклюзивному просторі.....	14
Басюк Н. А. Роль невербального спілкування у педагогічному процесі.....	18
Біла Л. М. Новітні підходи до навчання молодших школярів.....	21
Білоусова Н. В. Мультиmodalьне навчання молодших школярів на уроках «Я досліджую світ».....	25
Бобро А. А. Система формування медіакомпетентності учнів початкових класів у процесі партнерської взаємодії закладу загальної середньої освіти та сім'ї....	30
Бобро Л. В., Мовчан В. О. Особливості співпраці закладу дошкільної освіти та початкової школи у забезпеченні комфортного переходу дитини між ланками освіти.....	35
Бурова В. С. Підвищення ефективності навчання англійської мови учнів початкової школи через застосування сервісу Quizlet в умовах змішаного навчання (із досвіду роботи).....	38
Возняк І. І. Використання цифрових сервісів та застосунків у формуванні дискурсивної компетентності вчителя початкових класів.....	43
Волкова І. В. Комунікативно-мовленнєва активність як одна зі складових професійної майстерності майбутнього вчителя початкових класів.....	48
Гетьман Т. О. Психологічна підтримка учнів початкових класів з ООП в освітньому процесі НУШ.....	53
Гордієнко О. А. Використання інноваційних технологій у процесі формування творчих здібностей молодших школярів.....	57
Гордієнко Т. В. Особливості роботи з учнями з особливими освітніми потребами в межах технологічної та мистецької галузей у початковій школі.....	62

Гудима Н. В. Діяльнісний підхід у формуванні читацької компетентності молодших школярів.....	68
Добридень А. В. Основні засади формування професійного іміджу сучасного вчителя початкової школи.....	75
Долматова М. П. Методичні рекомендації щодо викладання іноземної мови в початковій школі.....	78
Дубровська Л. О. Сторітелінг як інноваційна технологія освітнього процесу в початковій школі.....	82
Ємець О. А., Коваленко О. М. Навчальні втрати учнів початкових класів у мовно-літературній галузі (читання): результати опитування вчителів.....	86
Зеленько О. М. Компетентнісний підхід щодо педагогічного патронажу в початковій школі.....	89
Зубцова Ю. Є. Особливості становлення та розвитку системи початкової освіти в Україні (від зародження до початку ХХ століття).....	95
Ікальчик А. П. До питання формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів.....	100
Караман О. М. Авторська методика роботи з солоним тістом із молодшими школярами під час уроків навчання грамоти.....	105
Коваль К. В. Толерантність в освітньому середовищі як чинник гармонійного розвитку здобувачів початкової освіти.....	108
Коваленко Н. М. Використання інтерактивних дошок на уроках читання в початкових класах під час змішаного навчання.....	112
Ковальчук О. В. Проблемне навчання як засіб розвитку пізнавальної активності учнів.....	117
Колісніченко А. П. Формування вміння самопідтримки у молодших школярів у Новій українській школі.....	121
Комар О. А. Технологічний підхід до підготовки майбутніх учителів.....	125
Котельницька І. Ю. Діяльнісний підхід як ефективний засіб формування ключових компетентностей у початкових класах.....	129
Кульчицька Л. М. Діяльнісний підхід у процесі інтегрованого навчання....	133

Лавреха Н. О. Компетентісно-орієнтоване навчання на основі діяльнісного підходу в початковій школі	138
Леськова Н. В. Від прогалин до успіху: цифрові технології в подоланні освітніх втрат у початковій школі.....	142
Литвинюк О. І. Ієрархія принципів компетентісного навчання техніки англomовного читання.....	145
Лосєва Н. М. Шляхи вдосконалення початкової освіти.....	150
Лоюк О. В. Окремі психолого-педагогічні аспекти організації дослідницької діяльності здобувачів початкової освіти.....	154
Лященко В. М. Формування професійної компетентності вчителя початкових класів щодо виховання особистості учня з особливими освітніми потребами...	157
Маркович В. О. Теоретичні основи педагогічної компетентності майбутніх учителів	162
Мельник А. В. Авторська методична розробка заняття з теми: «Цікаво про гроші».....	165
Мелекєсцева Н. В. Lego-технології як засіб формування інтелектуальної культури молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі.....	170
Mkrtichian O. A. Innovative technologies and trends in blended learning for primary education: enhancing engagement and educational outcomes.....	174
Новак А. М. Формування в молодших школярів цілісного сприйняття світу через спілкування з природою	179
Новгородська Ю. Г. Професійна готовність майбутніх учителів початкових класів до інноваційної діяльності.....	182
Олешко Л. В. Тренди та інноваційні технології в освітньому процесі початкової школи в умовах змішаного навчання	187
Оловаренко О. І., Проворна І. О. Українська мова та методика її викладання в початковій школі як чинник формування професійної компетентності.....	191
Павлова А. М. Прийом Fishbone (Фішбоун) – стратегія розвитку критичного мислення в НУШ.....	195

Переяслова І. А., Леськова Н. В., Коваленко Н. М. Виклики та можливості дистанційного навчання: досвід Золотівського ліцею № 16 Гірської МТГ Северодонецького району Луганської області.....	199
Петриченко Л. О. Дефініція «професійна компетентність» в психолого-педагогічному дискурсі.....	205
Платонова О. Г. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами у закладах дошкільної освіти.....	208
Попова О. І., Кобець А. Д. Мультимедіа як чинник стимулювання молодших школярів до освітньої діяльності в умовах змішаного навчання.....	212
Попчук В. М. Практичні кейси в роботі з дітьми з ООП.....	217
Процько І. С. Основні положення компетентісно-орієнтованого навчання іноземних мов здобувачів початкової освіти.....	222
Саєнко Ю. О., Боброва К. І. Інтеграція онлайн-додатків у змішане навчання учнів початкової школи: можливості та виклики.....	227
Самойленко О. В. Педагогічний менеджмент як наукова основа та практичний інструмент управління освітнім процесом у сфері початкової освіти.....	231
Самсоненко Л. М. Театральна педагогіка в новій українській школі як засіб формування життєвокомпетентної, творчої особистості	234
Семенюк А. С. Soft skills на уроках: творчі підходи до розвитку креативного мислення в початковій школі.....	239
Таран К. О. Особливості формування мотивації здобувачів початкової освіти в сучасних умовах.....	245
Тараненко І. М. Сервіс WordWall як ефективний інструмент формування лексичних навичок учнів початкової школи на уроках англійської мови в умовах змішаного навчання	250
Фатьянова Т. О. Педагогічні аспекти формування ключових та предметних компетентностей в інтегрованому курсі «Я досліджую світ».....	255
Філоненко О. С. Віртуальні екскурсії до різних країн як засіб формування толерантності	259

Філоненко Ю. М. Формування відповідальності у здобувачів вищої освіти на заняттях із фізичного виховання	263
Чемоніна Л. В. Реалізація діяльнісного підходу у процесі формування галузевих компетентностей учнів початкової школи на уроках мови.....	265
Шафрай Т. І. Інтерактивний зошит як засіб для впровадження діяльнісного підходу у щоденну практику вчителя початкових класів на уроках ЯДС	269
Шефер С. С. Компетентнісно-орієнтоване навчання в початковій школі.....	274
Штепура В. І. Компетентнісно-орієнтоване навчання на основі діяльнісного підходу в початковій школі	277
Ющенко Н. В. Психолого-педагогічний супровід дітей молодшого шкільного віку в умовах сучасного закладу освіти	281
Ярош О. А. Формування математичної компетентності молодших школярів засобами цифрових інтерактивних технологій.....	286
Ященко О. М. Кейс-технологія в початковій школі	291
Мозуль І. В. Можливості інноваційних технологій для підвищення ефективності змішаного навчання в початковій школі.....	295

Список використаних джерел:

1. Бирюк О., Стеченко Т. Шляхи використання онлайн сервісу Wordwall у процесі навчання майбутніх учителів іноземних мов. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Том 183, № 27, 2024. С. 97-101.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Лук'янчук С., Комогорова М. Система вправ для формування лексичних навичок учнів початкової школи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 56, том 2, 2022. С.187-192.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
5. Типова освітня програма. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf> (дата звернення 14.02.2025).

Фатьянова Т. О., асистентка кафедри початкової освіти Бердянського державного педагогічного університету

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ТА ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ІНТЕГРОВАНОМУ КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Сучасні освітні реформи передбачають перехід від знанневої парадигми до компетентнісного підходу, що спрямований на розвиток навичок, необхідних для розв'язання реальних життєвих ситуацій. Формування ключових та предметних компетентностей, необхідних для успішної соціалізації,

саморозвитку та подальшого навчання – є провідним завданням закладу загальної середньої освіти. Важливу роль у даному процесі відіграє інтегрований курс «Я досліджую світ», який об'єднує природничі, соціальні, громадянські, математичні, мовні та інші знання в єдину систему, сприяючи цілісному сприйняттю навколишнього середовища молодшими школярами.

Проблема реалізації компетентнісного підходу в освіті розглянута в наукових працях О. Савченко, О. Пометун, О. Овчарук, Н. Бібік, С. Трубачової, Л. Ващенко, Л. Паращенко, Т. Гільберг, В. Федяєвої. Вченими було досліджено питання впровадження цього підходу, зосереджуючись на теоретичних засадах, методології та практичних аспектах його реалізації.

Більшість дослідників зазначають, що під компетентністю слід розуміти здатність людини виконувати певні завдання. Це поняття передбачає не лише володіння необхідними знаннями та навичками, а й уміння застосовувати їх у конкретних ситуаціях. Компетентність також охоплює мотиваційний та ціннісний компоненти, що сприяють ефективному розв'язанню професійних і життєвих завдань. Формування компетентностей є ключовою метою сучасної освіти, яка орієнтується на підготовку особистості до активної участі в суспільному та професійному житті [1].

На думку О. Савченко, вибір найважливіших загальних компетентностей (ключових) має відбуватися на фундаментальному рівні, з урахуванням актуальних світоглядних ідей щодо суспільства й індивідуума та їх взаємодії. Також має бути врахований вплив культурного та інших контекстів того чи іншого суспільства і країни [3].

Враховуючи це, слід зазначити, що під ключовими компетентностями розуміють універсальні навички та здібності, які необхідні для ефективної діяльності в різних сферах життя. Вони включають вміння критично мислити, ефективно комунікувати, працювати в команді, адаптуватися до змін, а також здатність розв'язувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення в різноманітних ситуаціях [1]. Відповідно до Державного стандарту початкової освіти, ключові компетентності включають: володіння державною мовою,

математичну, природничо-наукову, громадянську та соціальну, підприємницьку компетентності тощо [2]. Усі вони влучно інтегровані в курс «Я досліджую світ», який поєднує різні освітні галузі.

Окрім ключових, слід виокремити й предметні компетентності, які формуються за допомогою засобів конкретної освітньої галузі, їх зміст і структура чітко відповідають основним елементам навчального матеріалу. Вони визначаються відповідно до вимог, встановлених освітніми програмами, а також як здатність учня критично мислити, використовувати набуті знання на практиці, оволодіння навичками самостійності тощо [1].

Формування компетентностей в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» включає низку важливих методичних підходів і стратегій, спрямованих на набуття молодшими школярами знань з різних дисциплін, здатності застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях. У процесі реалізації цього курсу педагогічні аспекти формування компетентностей включають:

- використання інтерактивних методів навчання, що стимулюють пізнавальну активність здобувачів початкової освіти;
- застосування міжпредметної інтеграції для розширення світогляду та посилення мотивації до навчання;
- розвиток дослідницьких навичок через експериментальну діяльність та проєктні роботи;
- створення сприятливого освітнього середовища, яке націлене на формування особистісно орієнтованого підходу до навчання.

Для забезпечення ефективного розвитку кожного здобувача початкової освіти важливо використовувати індивідуалізований підхід, враховуючи рівень підготовленості, інтереси та потреби учнів. Це дозволяє створити умови для успішного розвитку як предметних, так і ключових компетентностей на кожному уроці «Я досліджую світ».

Як наголошує В. Федяєва, важливо, щоб учні розуміли практичну значущість знань і навичок, які вони отримують у процесі навчання. Педагогічні стратегії повинні включати приклади з реального життя, дослідження

актуальних проблем і завдань, що допомагають учням застосовувати свої знання в реальних умовах [4]. Загалом, педагогічні аспекти формування ключових та предметних компетентностей в курсі «Я досліджую світ» повинні забезпечувати розвиток в учнів не лише знань, але й навичок, необхідних для ефективної життєдіяльності, взаємодії з іншими людьми та адаптації до змін світу.

Висновки. Формування ключових та предметних компетентностей у початковій школі є одним із пріоритетних завдань сучасної освіти. Інтегрований курс «Я досліджую світ» сприяє всебічному розвитку дитини, формуючи в неї навички критичного мислення, дослідницької діяльності, комунікації та співпраці. Ефективність реалізації цього курсу значною мірою залежить від педагогічних підходів, які не лише розширюють знання дітей про навколишній світ, а й допомагають їм здобути компетентності, необхідні для подальшого успішного навчання та життєвої реалізації.

Список використаних джерел:

1. Гільберг Т. Г., Тарнавська С. С., Павич Н. М. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2019. 256 с.
2. Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п> (дата звернення: 19.02.2025).
3. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник. Київ : Педагогічна думка, 2014. 176 с.
4. Федяєва В. Л. Компетентнісний підхід у концепції «Нова українська школа»: плюси, мінуси, перспективи втілення. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. № 102. 2023. С. 12–18.